

*Платон Алексеевич Слепцов- Ойуунускай
125саастаах убулуйугэр анаан
«Ыраахтааҕы ыйааҕа»
испэктээкил быһа тардыы сынаарыйа*

Сынаарыйы бэлэмнээтэ: Винокурова Анна Степановна, математика учуутала, кылаас салайааччы. Орто Халыма улууьун, Налимскай орто оскуолтата.

Платон Алексеевич Слепцов- Ойуунускай

«Ыраахтаазы ыйааза»

Оруоллары толороллор:

1. Алаапыйа эмээхсин- Костя Еремеев
2. Огдооччуйа эмээхсин- Аяал Кондаков
3. Ааныс- Василия Еремеева
4. Сэмэнчик-Алаапыйа уола, Ааныс эрэ- Аяал Кондаков
5. Маайыс- Ааныс кыыба 6 саастаах- Яна Бандерова
6. Уйбаанчык- 7 саастаах Ааныс уола- Саша Шадрин
7. Дээдэ озонньор- Петя павлов

Маннайгы оонньуу

1 чааба

Алаапыйа эмээхсин- (оьох иннигэр чабычах тигэ олорор). Ооо дьэ сурэзим быарым ыалдьан эрэр. Озобун сэриигэ илдэ барыахтара доо. Сэриигэ саабыланан охсубаллар, оьобун аны коруом суоза дуо?! Сурун сэрии.

Ааныс (этэрбэс тигэ олорор) ийээ набаа айманыма, кибини долгутума, Сэмэнчик баара буоллар эмиэ айманыа этэ. (ыстакаанна уу азалар)

Алаапыйа (ууну иьэ иьэ) тороппут ийэ буоламмын долгуйабын буолла, эйиэхэ туох буолуой, атын кибини булуна барыан, бэйэн эдэргин, миигин хаалларан кэбиьэн. Онтон мин чункуйан оьозум иннигэр умса туьэн сытыам, кырыаран хаалыам.

Ааныс (кыыбырар) аныыта боло бу эмээхсин тугу тугу санаразын, бэйэбин чиэьинэй , буруйдаах курдук санаммакка турабын.

Алаапыйа – куьазаннын, корсуулээххин диэбэтим ээ.

Ааныс- ийээ уоскуй

Алаапыйа- ньиэ кийиитим барахсан кыыбырыма, тыыннаах кьи буоламмын кыратык кыыбырабын буолла, онноозор маьы озустахха мас тыаьыыр.

Ааныс- ону маны лахсыйартан кьи аралдьыйар буоллааа.

2 чааба

Огдооччуйа эмээхсин киирэн кэлэр

Огдооччуйа: доьоор Алаапыйаа дьэ иэдээн буолбут дии. Кун ыраахтааьыбыт дьыалата буорайбыт дуу, хайдах дуу. Улахан кьыалба буолан биьиги дьоммутун хомуйаллара буолуоьа дии.

Ааныс: кьыалба баарыттан биьиги дьоммутун хомуйаллар буолла.

Огдоочуйа: хотуой иьит эрэ ол сиргэ халлаантан ытыалылар уьу ,
уу анныттан эмиэ ытыалылар уьу, аны салгыннара дьааттаах тыьыинчанан
киьи өлөр уьу. (кириэстэнэр)

Уьуон кириэстэнэллэр уо-уоспадьыыыы!!!!

Огдоочуйа: ити мин акаары уолбун кытта ылыахтара дууу?

Алаапыйа: бабар ылыахтара дазаны, ама саанан ыппат уьуо, ытар ини,
Арай бэйэтин дьонун ытан кэбиьиз диэтэххинэ ылыа суохтара сэриигэ.

Огдоочуйа: Урут санаабар ити акаары уолбун хаан олор саатар биир
айах кобуруо этэ дии саныыр этим. Билигин харыьыйабын, комускэьэбин.

Уьуон кулсэллэр

Алаапыйалаах Огдоочуйа сурун добоор, дьэ дьаабы алдьархай ,
ырыыхтаабы ыьааба аяаккатыын дии дии тахсан бараллар.

3 чааьа

Ааныс иистэнэ олорор. Таьыттан уоллаах кыьыа тириппит хоруппут дьон
киирэн кэлэллэр.

КОПИЯ КНИГА (УЙБААНЧЫК уонна МААЙЫС)

4 часть

Ааныс ийэлэрэ ынах ыы тахсар.

Оболор суорат сии олороллор.

М: Убаай, эйиигин арай саллаакка ильдэ бардыннар хайыан этэй?

У: Мин дуо? Куотаммын хотонно тахсан торбос долбуурун иьигэр от
анныгар с аьыам этэ.

М: эс онно торбос абааьыта баар ээ

У: эс элбэх торбостоох хотоннорго баар ээ, биьизэхэ ус эрэ торбос ди, оттон
Дээдэ обонньорго биэс уонча торбос баар кинилэргэ бастаан барар ин ол абааьы.
Акаары Маайа, абааьы онноозор танара дььэтигэр кытта баар.

М: тыьый! Суруун!

У: кунус дьон корботугэр тыаза тахсан дьэдьэн хомуйан сиэм эйиэхэ эмиэ
бэрсием,

М: Тыьый тыаба соботоьун барыма, эьэ кэлиэ, сиэн кэбиьиз.

У: мин эьэттэн куттампын!

М: Кибиргээмэ! Онноо5ор а5абыт куттанар дии!

У: (сутуругун тутан остуолтан туран кэлэр уонна балтын сырсаан барар)
Маайыс акаары. Маайыс кибиргээмэ дии дии сырсар.

5 чааба.

Ол кэмнэ ийэлэрэ киирэн кэлэр уонна уолун мозор:

Суурэ сырыттахарына ийэлэрэ киирэр

У: маайыс кэьэтиэм

М: ийэээээ уолун миигин кэьэтээри гынар дии.

Ааныс: туох буолугут уоскуйун .

У: суох туох да буола илкпит

Ааныс: оччозуна маайыс туохха сарылаата?

У: Мааны кыыс буолан наьалыыр быьылаах

М: ийээ уолун сурдээх кибиргэс, торбос абааьытыттан, эьэттэн да
куттаммат уьу.

У: ийээ кыьын улаттазын ахсын акаарыта бэргээн иьэр быьылаах.

Ааныс: хайдах туохтан да куттаммат буолан хааллын сэрэн эрэ баттаххын
ургуом ээ. Сымыйаччы буолбуккун ду хайдах ду.

6 чааба

Сэмэнчик уонна Дээдэ озонньор киирэн кэлэллэр , озолор хоско
суурсэллэр

Ааныс : озолор барын хоскутугар!

Дээдэ: (танара унэ унэ киирэн) Дорообо, дьиэлээх хотун! Хайдах- туох
олорозут?

Ааныс: (быар куустан туран дорооболоьор) Дээдэ дорообо. Этэннэ
олоробут арай ити кибитин сэриигэ илдьэн эрэллэр.

Дээдэ: Кун судаары көмускуу барар диэн утуо дьыала.

Ааныс (самовардаах остуолга кэлэр), - арай олон хааллын, уорэьэ суох
киьи хайдах буолуохпунуй кинитэ суох.

Дээдэ: биыги да уорэээ суох сылдыабыт ди. Сэриигэ барбыт кыи герой, кинини оллобунэ тонуннэзинэ да сырай харах анныа суохтара.

Ааныс: (Ас азалан аьатар). Дээдэ олорон чэйдэ ис.

Дээдэ: мин син 10тан тахса сыл кун судаарга сулууспалаан кэлтим.

Сэмнчик : мин санаабар уорэхтээх дьон бары уус тыллахтар быбылаах кырдыгы этэр курдуктар. Уорэх быбыыта улахан дьыала быбылаах.

Дээдэ: уорэх улахан дьыала буолубуна. Уорэхтээхтэр уксун уорэхтэрэ суохтары сырай харах анньаллар , алдьархайтан ас тазаараллар. Аныы бозотун оностоллор.

Сэмэнчик: дьэ сурдээх дьон уоскээн эрэллэр.

Дээдэ (чэй иьэн буттэ) Хайа Сэмнчик , миэхэ иэстээххин дии. Иэскин хайдах дьаьайан барабын? Миэхэ туох эппиттээххиний?

Сэмэнчик: (туран кэлэр уонна тонкойон туран этэр) Арай, дээдэ, икки –ус сылынан кэлиэхпэр диэри коьутэн кор. Олон хаалар уьубуон....Оллохпунэ ити Ааныс толуюзэ.

Дээдэ: бу билинни дьон туох туох санаалаахтарый. Мин оссо биир оьуьунан иьин толуу диэн санаабытым.

Сэмэнчик:тыый, Дээдэ , аьын дьоммун мин бардахпына хайдах озуьа суох олоруохтарай, аьын.

Дээдэ(өйөнөн тахсан иьэр) иэс буолан баран толотоммот иэс баар буолуо дуо? Озускун биэримэ дазаны, кыини санарына сылдыан кьыалбалаах куммэр аьымматаза диэбин.

Сэмэнчик: дээдэм, аьыммыккар баьыьба. Эн утуозунэн бачча тухары дьон буолан олордохпут ди.

7 чааьа

Уйбаанчык суурэн киирэр

Ааныс: биир баар суох оьус колобутн ильдэ барыаза ити дээдэ.(кириэстэнэр)

Уйбаанчык: Ийээ озуспутун костубэт сиргэ , ыраах тыаза уурэн кэбистим ээ.

Ааныс: озом, комуьум барахсан (сыллыыр)

8 чааьа.

Сэмэнчик киирэн кэлэр. Уонна этэр: Хайа бу туох буоллугут?

Ааныс: озом озуьун озуьун ыраах тыаза уурэн кэбиспит уьу.

Сэмэнчик (кулэр) уолун тоботуттэн имэрийэр уонна этэр : Мин озом маладьыас. Аны куьуннуттэн дээдэ озонньор суоьулэрэ биьихэ аьылык буолаллара буолуо.

Ааныс: (Соьуйар) Тыый! Тугу диигин?

Сэмэнчик : кулэ-кулэ .Оонньоон этэбиэн, дозор. Ити уйбаанчыгы уордээри этэбин.

9 чааба

Ол бириэмэээ Алаапыйа эмээхсин киирэн кэлэр уонна этэр: ООО, дьэ абам эбит дозоор!Мин озом сэмэнчик саатар , харах ыарыы буоллаза дуу. ДО5ОТТООР МИН БИИР СОНУННААХ КЭЛЛИМ . ХАРАХ ЫАРЫЫЛААХ ДЬОН СЭРИИГЭ БАРБАТ БУОЛБУТТААР УЬУУУ.

Бука бары илиилэрин нэлэс гыналлар уонна бары НННОООООО!!!
Дииллэр. Быыс сабыллар!